

RÍKISSÁTTASEMJAR

Ársskýrsla 2019

Inngangur	3
Kjarasamningarnir 2019	4
Vinnustöðvanir	4
Fundir hjá ríkissáttasemjara 2019	6
Horft til 2020	7
Rekstur embættisins	8
Aðstoðarsáttasemjarar	9
Kjaratölfræðinefnd	10

Inngangur

Árið 2019 var stórt kjarasamningaár á íslenskum vinnumarkaði. Við árslok 2018 voru 82 kjarasamningar lausir á almenna markaðnum og 152 kjarasamningar til viðbótar í mars 2019. Því var ljóst að stór samningalota myndi fara fram á árinu. Máli Eflingar – stéttarfélags og Verkalýðsfélags Akraness var vísað til ríkissáttasemjara í desember 2018 en í janúar og febrúar bættust við mál Verkalýðsfélags Grindavíkur, Starfsgreinasambandsins og Landsambands íslenskra verslunarmanna og Samtaka atvinnulífsins. Þessir aðilar stóðu svo að gerð kjarasamnings sem nefndur er lífskjarasamningur og undirritaður var af öllum framangreindum þann 3. apríl 2019.

Kjarasamningalotan í aðdraganda undirritunar lífskjarasamningsins í febrúar og mars var talsvert þung og í heildina séð

voru fundastundir í húsakynnum ríkissáttasemjara að baki lífskjarasamningunum á fimmta hundrað. Þá eru ótaldar vinnustundir við undirbúning og aðrir fundir.

Í kjölfarið fylgdu svo kjarasamningar samflots iðnaðarmanna og Samtaka atvinnulífsins en í byrjun maí 2019 höfðu verið undirritaðir kjarasamningar fyrir hönd meginþorra launafólks á almennum vinnumarkaði.

Í ársbyrjun 2019 var nýtt verklag tekið upp hjá ríkissáttasemjara en þá voru skipaðir tólf aðstoðarsáttasemjarar til að aðstoða í þungum kjarasamningalotum. Markmið þessara breytinga var að auka fagmennsku í sáttamiðlun og bæta þjónustu embættisins við aðila vinnumarkaðarins. Tveir úr þessum

hópi komu til starfa í ársbyrjun 2019 og tóku þátt í sáttamiðlun við gerð lífskjarasamningsins, þeir Aðalsteinn Leifsson og Ástráður Haraldsson. Önnur nýbreytni var að fundadagskrá var ákveðin fyrir hvern dag og reynt að tryggja ákveðinn fyrirsjáanleika, til dæmis með tilliti til þess hvenær fundum lyki að kvöldi. Þetta létti töluvert álagi á samningsaðila þær vikur sem samningalotan stóð yfir.

Kjarasamningar opinberra starfsmanna runnu út þann 31. mars 2019. Sex aðildarfélög Bandalags háskólanna hafa undirritað kjarasamninga við fjármála- og efnahagsráðherra fyrir hönd ríkissjóðs en aðrir kjarasamningar opinberra starfsmanna eru enn lausir.

Kjarasamningarnir 2019

Á árinu 2019 var 42 málum vísað til ríkissáttasemjara. Til viðbótar voru þrjú mál til vinnslu sem hafði verið vísað á árinu 2018 en lauk ekki innan þess árs. Þetta voru mál Eflingar, VR og Verkalýðsfélags Akraness og SA, mál Félags íslenskra atvinnuflugmanna og SA vegna Norðurflugs og mál Flugvirkjafélags Íslands og Bluebird. Alls voru því 45 sáttamál til meðferðar á árinu. Fimm málum lauk með undirritun kjarasamnings en þremur málum lauk með afturköllun vísunar til ríkissáttasemjara. Alls var því átta sáttamálum lokið á árinu sem vísað var til embættisins árið 2019 en 34 þeirra verða enn í vinnslu á árinu 2020.

Þar að auki lauk máli FVFÍ og Bluebird og máli VR, Eflingar og Verkalýðsfélags Akraness sem vísað hafði verið til embættisins á árinu 2018 með undirritun kjarasamninga á árinu 2019.

Að frátöldum málum sem lauk með afturköllun vísunar til ríkissáttasemjara var stysti vinnslutími sáttamáls á árinu 8 vikur og sá lengsti tæpar 18 vikur.

Vinnustöðvanir

Vinnustöðvanir voru boðaðar í þremur sáttamálum á árinu. Fyrst í máli Eflingar – stéttarfélags, VR, VLFA og VLFG og Samtaka atvinnulífsins.

Embætti ríkissáttasemjara bárust níu boðanir um vinnustöðvanir félagsmanna VR og Eflingar – stéttarfélags. Boðanirnar kváðu allar á um vinnustöðvanir sem skyldu framkvæmast ýmist sem tímabundnar vinnustöðvanir, niðurlagning starfa að hluta eða sem ótímabundnar vinnustöðvanir.

Átta þessara verkfallsboðana bárust frá Eflingu stéttarfélagi. Um var að ræða

boðanir verkfalla félagsmanna Eflingar sem starfa hjá hópbifreiðafyrirtækjum og á hótelum. Á kjörskráum um þær boðanir voru alls 9660 einstaklingar.

Þá var ein verkfallsboðun frá VR sem kvað á um vinnustöðvun félagsmanna VR sem starfa hjá 33 hópbifreiðafyrirtækjum og fyrirtækjum í gistiþjónustu með staðsetningu í Reykjavík, Kópavogi, Hafnarfirði, Garðabæ, Seltjarnarnesi, Mosfellsbæ og Hveragerði. Vinnustöðvanirnar voru alls sjö talsins, sex tímabundnar vinnustöðvanir í ýmist einn, tvo eða þrjú daga og svo ótímabundin vinnustöðvun í kjölfar þeirra. Á kjörskrá um aðgerðir VR voru 959 manns. Ein vinnustöðvananna kom til framkvæmda.

Ágreiningur um framkvæmd vinnustöðvana Eflingar – stéttarfélags fór fyrir

Félagsdóm en þar voru kveðnir upp tveir dómar í málum Samtaka atvinnulífsins gegn Alþýðusambandi Íslands fyrir hönd Starfsgreinasambands Íslands vegna Eflingar – stéttarfélags. Annars vegar snerist ágreiningurinn um framkvæmd atkvæðagreiðslu um vinnustöðvun sem fram fór dagana 25.-28. febrúar 2019. Meirihluti Félagsdóms komst að þeirri niðurstöðu að ósannað væri að atkvæðagreiðslan hefði verið ólögleg og dæmdi því Alþýðusambandinu í vil. Sú vinnustöðvun sem ágreiningurinn stóð um tók því gildi.

Hins vegar var ágreiningur um það hvort heimilt væri að boða verkfall sem tæki til afmarkaðra þátta starfa en vinnustöðvanir höfðu verið boðaðar með þeim hætti að starfsfólk mætti til vinnu og sinnti störfum sínum með ákveðnum undantekningum. Félagsdómur féllst

á kröfur Samtaka atvinnulífsins og verkfallið var dæmt ólöglegt. Það kom því ekki til framkvæmda.

Alls voru fjórar boðanir vinnustöðvana dæmdar ólögðar í Félagsdómi.

Sex vinnustöðvanir komu til framkvæmda. Verkfall félagsmanna Eflingar sem starfa við þrif, hreingerningar, frágang herbergja og annarrar gistiaðstöðu, svo sem á göngum, salernum og sameiginlegum rýmum hótela og gistihúsa á félagssvæði Eflingar, tók gildi klukkan 10:00 þann 8. mars og stóð til miðnættis þann sama dag.

Þá tók gildi vinnustöðvun félagsmanna Eflingar sem starfa hjá Almenningsvögnum Kynnisferða ehf. (svo) á félagssvæði Eflingar. Vinnustöðvunin hófst klukkan 7:00 þann 1. apríl og lauk

klukkan 9:00 þann sama dag. Önnur vinnustöðvun sama hóps hófst klukkan 16:00 og lauk klukkan 18:00 þann sama dag.

Boðuð vinnustöðvun vegna félagsmanna Eflingar sem starfa á 40 hótélum á félagssvæði Eflingar tók gildi klukkan 00:01 22. mars og lauk þann sama dag klukkan 23:59.

Vinnustöðvun félagsmanna Eflingar sem starfa hjá hóp bifreiðafyrirtækjum (að undanskilydum áætluunarferðum innanbæjar í nafni Strætó bs) á félagssvæði Eflingar tók gildi klukkan 00:01 22. mars og lauk klukkan 23:59 þann sama dag.

Vinnustöðvun félagsmanna VR sem starfa hjá hóp bifreiðafyrirtækjum á félagssvæði VR og hjá fyrirtækjum í gistipjónustu

með staðsetningu í Reykjavík, Kópavogi, Hafnarfirði, Garðabæ, Seltjarnarnesi, Mosfellsbæ og Hveragerði tók gildi þann 22. mars klukkan 00:01 og lauk sama dag klukkan 23:59.

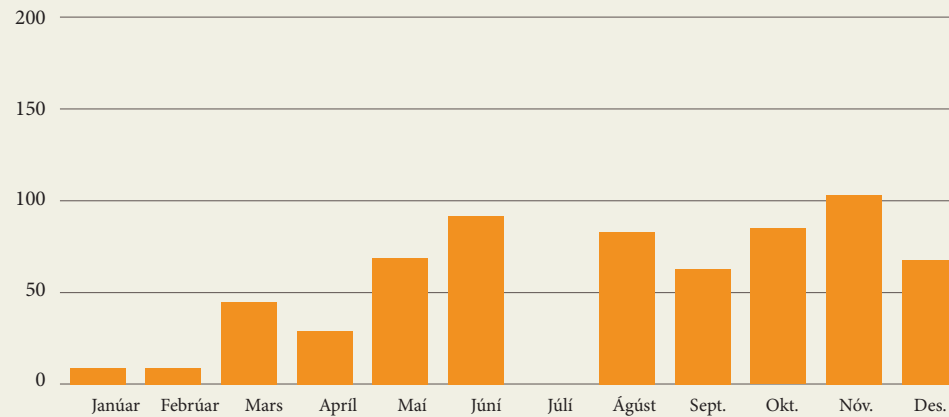
Þá boðaði Félag íslenskra atvinnuflugmanna yfirvinnubann og bann við vinnu á frídögum hjá félagsmönnum sem starfa hjá Air Iceland Connect. Yfirvinnubannið kom til framkvæmda þann 1. nóvember og var enn í gildi við árslok. Á kjörskrá um boðun vinnustöðvunar voru 40 félagsmenn FÍA.

Blaðamannafélag Íslands boðaði fjórar vinnustöðvanir hjá félagsmönnum sem starfa hjá Árvakri, Ríkisútvarpinu, Sýn og Torgi. Þær vinnustöðvanir komu allar til framkvæmda. 211 félagsmenn BÍ voru á kjörskrá um boðun vinnustöðvunar.

Fundir hjá ríkissáttasemjara 2019

Fundir hjá ríkissáttasemjara 2019

Í húsakynnum ríkissáttasemjara eru haldnir fundir í málum sem vísað hefur verið til embættisins en jafnframt fer stór hluti kjarasamningagerðar í landinu fram í húsakynnum embættisins, þó málum hafi ekki verið vísað til sáttameðferðar. Á árinu 2019 voru haldnir 288 fundir í vísuðum málum og 367 fundir í óvísuðum málum. Alls voru haldnir 655 fundir hjá embættinu á árinu.

Horft til 2020

Samkvæmt yfirliti ríkissáttasemjara sem byggir á innsendum kjarasamningum frá samningsaðilum munu fjórir kjarasamningar losna á árinu 2020. Ljóst er þó að næg verkefni verða hjá ríkissáttasemjara á árinu enda hátt í 200 kjarasamningar lausir um áramót og 33 sáttamál til meðferðar frá árinu 2019.

Ráðgera má að árið 2020 verði því annasamt í kjarasamningagerð en að auki verður árið helgað nýstofnaðri Kjaratölfræðinefnd sem er hýst hjá ríkissáttasemjara.

Undirbúningur er nú hafinn fyrir fræðsludagskrá embættisins á árinu 2021 en þar má nefna fræðslu fyrir samninganefndafólk í aðdraganda kjarasamningagerðar ársins 2022.

Nýr ríkissáttasemjari verður skipaður á árinu 2020 og þá verður einnig ráðinn sérfræðingur Kjaratölfræðinefndar.

Rekstur embættisins

Tekjur og gjöld ríkissáttasemjara 2019.

Heimild: Ársreikningur ríkissáttasemjara

Tekjur		Gjöld	
Framlag ríkissjóðs	150.400.000	Launakostnaður	65.473.972
Húsaleigutekjur	7.899.400	Húsaleiga	32.735.070
Aðrar tekjur	2.415.282	Rekstur	27.707.460
Samtals	160.714.682	Samtals	125.916.502
		Rekstrarafgangur/halli	34.798.180
Framlag ríkissjóðs	93,58%	Launakostnaður	52,00%
Húsaleigutekjur	4,92%	Húsaleiga	26,00%
Aðrar tekjur	1,50%	Rekstur	22,00%

Á launaskrá voru Bryndís Hlöðversdóttir, ríkissáttasemjari, Elísabet Sigurveig Ólafsdóttir, skrifstofustjóri og aðstoðarsáttasemjari og Emma Björg Eyjólfsdóttir, fræðslu- og upplýsinga-fulltrúi í fullu starfi og Anna Sigríður Guðmundsdóttir í hálfu starfi í móttöku og eldhúsi.

Bryndís Hlöðversdóttir lét af störfum sem ríkissáttasemjari þann 31. desember 2019.

Tekjur og gjöld

Heildartekjur embættisins árið 2019 voru 160.714.682 krónur. Þar af var ríkisframlag 150.400.000 og leigutekjur námu 7.899.400. Aðrar tekjur voru tekjufærsla frestaðra tekna fyrri ára sem numu 2.415.282 krónum.

Stærsti útgjaldaliðurinn var laun, launatengd gjöld og starfsmannakostnaður sem nam 65.473.972 krónum. Annar rekstrarkostnaður var 57.955.072 krónur, þar af 32.735.070 krónur í leigugjöld. Afkoma ársins var 34.789.180 krónur.

Aðstoðarsáttasemjarar

Á árinu 2019 tilnefndi ríkissáttasemjari hóp aðstoðarsáttasemjara á grundvelli heimildar í 4. mgr. 20. gr. laga um stéttarfélög og vinnudeilur nr. 80/1938, en þar segir að ríkissáttasemjari geti tilnefnt aðstoðarsáttasemjara til að aðstoða sig við lausn vinnudeilu eða vinna sjálfstætt að lausn einstakrar vinnudeilu. Markmið breytinganna er að bæta þjónustu embættisins við aðila vinnumarkaðarins, með því að efla sáttamiðlun og stuðla að aukinni skilvirkni embættisins við kjarasamningagerðina.

Hóp aðstoðarsáttasemjara skipa:

Aðalsteinn Leifsson Framkvæmdastjóri hjá EFTA
Ástráður Haraldsson Héraðsdómari
Bergþóra Ingólfssdóttir Héraðsdómari
Elín Blöndal Lögfræðingur og markþjálfari
Elísabet S. Ólafsdóttir Skrifstofustjóri ríkissáttasemjara
Guðbjörg Jóhannesdóttir Sóknarprestur og MA í sáttamiðlun
Helga Jónsdóttir Lögfræðingur
Ingibjörg Þorsteinsdóttir Héraðsdómari
Jóhann Ingi Gunnarsson Sálfræðingur og ráðgjafi
Kristín Ingólfssdóttir Prófessor
Magnús Jónsson Fyrirverandi Veðurstofustjóri
Þórður S. Gunnarsson Lögmaður

Kjaratölfræðinefnd

Þann 15. maí 2019 undirrituðu stjórnvöld og aðilar vinnumarkaðarins samkomulag um stofnun Kjaratölfræðinefndar.

Nefndinni er ætlað að tryggja að þeir aðilar sem koma að kjarasamninga-gerðinni hafi sameiginlegan skilning á þeim hagtölum sem mestu máli skipta varðandi gerð kjarasamninga.

Í nefndinni sitja fulltrúar allra heildar-samtaka á vinnumarkaði, félagsmálaráðuneytisins, fjármála- og efnahagsráðuneytis og Hagstofu Íslands. Formaður nefndarinnar er skipaður af félags- og barnamálaráðherra án tilnefningar. Formaður Kjaratölfræðinefndar er Edda Rós Karlsdóttir.

Ríkissáttasemjari leggur nefndinni til starfsaðstöðu og starfsmann.

Fyrsti fundur nefndarinnar var haldinn í húsakynnum ríkissáttasemjara í desember 2019.

